Posamezni izgvod 40 grošev, mesečna naročnina 2 šilinga

V. b. b.

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VI | CELOVEC, SOBOTA, 22. IX. 1951 | ŠTEV. 66 (435)

Reportaža o „Miklovi Zali“ v Svatnah v celovškem radiu
jutri 23. 9. od 7.15 - 7.45 ure

Ob prvem uradnem obisku zveznega prezidenta na Koroškem

Jutri bo Koroška pričakala in pozdravila v svoji sredi visokega gosta. Novi zvezni prezident, dr. h. c. Theodor Körner, ki mu je večina delovnih ljudi avstrijske republike pred pičlimi štirimi meseci na splošnih volitvah zaupala odgovornosti polno mesto čuvarja republikanske ustave, bo prvič uradno obiskal našo deželo.

Prezidentov obisk na Koroškem je tem večjega pomena, ker velja deželi, kjer živita v neposredni soseščini dva naroda. Res je, da je v avstrijski ustavi zapisano, da so vsi avstrijski državljani brez razlike jezika pred zakonom enaki in da uživajo iste državljanske in politične pravice. Res je tudi, da ista ustava zatrjuje, da so avstrijski državljani, ki pripadajo jezikovni manjšini, deležni istega ravnanja in istih jamstev kakor ostali državljani. Vendar pa je prav tako res, da je koroška stvarnost še vedno v kričečem nasprotju s slovesnimi zagotovili avstrijske ustave. Slovenski narod na Koroškem je v mnogih pogledih v neenakopravnem položaju v primeri s svojimi sodeželani avstrijske narodnosti.

To nesoglasje med napisanimi zagotovili in dejanskim stanjem, v kolikor zadeva pravice koroških Slovencev, ni niti v skladu z načeli demokracije, h katerim se avstrijska republika pred svetom priznava, niti ne more prispevati k utrjevanju dobrih odnošajev med narodi sosedi, kar pa je za ohranitev miru kot najvišje dobrine človeštva neobhodno potrebno.

Koroški Slovenci se veselimo prihoda zveznega prezidenta na Koroško. Po svojih zastopnikih ga bomo opozorili na nepovoljne prilike v deželi, ki so v nasprotju z ustavnimi določili o enakopravnosti, z načeli demokracije in mirnega sožitja med narodi. Kot čuvarja ustave, kot prepričanega in preizkušenega demokrata in iskrenega pristaša in pobornika miru med narodi ga naše ljudstvo na koroških tleh iskreno pozdravlja.

Opozorilo

Ob priložnosti obiska državnega prezidenta dr. T. Körnerja opozarjamo vse koroške Slovence, da se ne pustijo izrabljati v kakršnekoli svrhe. Iz zanesljivih poročil vemo, da pripravljajo nepoboljšljivi hujskači dvomljive nastope, s katerimi bodo skušali prikazati napačno sliko, da na ta način škodujejo našemu ljudstvu.

Koroški Slovenci bomo sprejeli državnega prezidenta v dostojanstveni obliki in iskrenem spoštovanju.

Po poti sodelovanja in miru med narodi

Na manifestacijskem zborovanju v Ljubljani, o katerem smo kratko poročali že v zadnji številki, je govoril tov. Franc Kimovec-Žiga, ki je številnim zborovalcem obširno orisal borbo primorskega ljudstva. Med drugim je dejal:

Četrto obletnico priključitve Slovenskega Primorja in Istre praznujemo v okoliščinah, ki nas opozarjajo, da duh agresije in šovinizma, katerega nosilec je bil fašizem, še ni pregnan s sveta. Merodajni krogi v Italiji na primer imajo prav sedanji čas za primeren, da blatijo čast naših narodov, čast naših borcev narodnoosvobodilnega boja, čast naše Jugoslovanske armade in skrunijo spomin tisočerih žrtev italijanskega fašizma. Čemu to delajo? Prav gotovo ne zato, ker žele, da se prijateljstvo med narodi Jugoslavije in Italije utrdi. Ta njihova umazana propaganda le razpihuje šovinistične strasti in odvrača italijanske množice od resnice.

Kaže, da so vodilni možje Italije pozabili, kam je italijanski narod pripeljala pot, ki se je začela v 90. letih prejšnjega stoletja z napadom na Abesinijo, ki se je leta 1913 nadaljevala z okupacijo Dodekaneza, ki je l. 1915 dala londonski pakt in l. 1930 Rapallsko pogodbo. Po tej poti dalje je šel Mussolini osvajat Abesinijo, Albanijo, velik del Jugoslavije, Grčije itd. Po tej poti je tudi prišel do klavrnega konca v Milanu. Italijansko ljudstvo pa še danes plačuje zablode, ker se je dalo zavesti, da se da na lahek način na račun sosednih narodov priti do blagostanja in slave. Drži sicer, da ves italijanski narod take politike ni podpiral, niti v preteklosti, niti je ne podpira danes, ker je jasno, da to ni ljudska politika.

Najboljši odgovor na vsa ta izzivanja so bile jasne in iskrene besede tov. Tita ob prazniku jugoslovanske mornarice v Splitu. Med drugim je ponovil znano geslo, ki bi bilo dobro, da si ga nekateri tam čez v lastno korist zapomnijo in se po njem ravnajo: „Tujega nočemo, — svojega ne damo!“ Za čast svoje domovine, za svobodo in neodvisnost pri urejanju naše socialistične družbe smo se in se bomo znali vselej postaviti v bran, to naj vedo tisti, ki bi radi kalili dobre odnose med dvema sosednima narodoma.

Če hoče italijansko ljudstvo imeti dobre sosedne odnose z delovnim ljudstvom Jugoslavije, potem mora seveda najprej odvzeti profašističnim elementom z leve in desne vsak vpliv v javnem življenju, ker blatenje časti naše domovine, naše armade, naših narodnoosvobodilnih pravic, je hkrati blatenje časti vseh za svobodo in revolucionarno ljudsko oblast padlih Italijanov. Stvar naprednih sil same Italije je, če bodo molče šli mimo takih in podobnih poizkusov oživljanja fašističnih metod propagande v praksi mednarodnega javnega življenja. Mi sami imamo dovolj čvrste živce, pa tudi dovolj moralne sile, da gremo s prezirom in ponosnim čelom naprej po poti vzajemnega sodelovanja in miru med narodi.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V CELOVCU

Pridite na *KONCERTE*

ki jih priredi

AKADEMSKI PEVSKI ZBOR IZ LJUBLJANE

v soboto, dne 29. septembra 1951, ob 20.00 uri v „Gösser-Bierhaus“ v Beljaku

v nedeljo, dne 30. septembra 1951, ob 14.00 uri pri „Prangarju“ na Brnci

v nedeljo, dne 30. septembra 1951, ob 20.00 uri pri „Marici“ v Logi vesi

100 članski pevski zbor nam bo zapel v bogatem programu slovenske narodne in umetne pesmi.

Vsi ljubitelji slovenske pesmi prisrčno vabljeni! ODBOR

Schumacher zahteva nemško enakopravnost

Kakor znano so se zunanji ministri treh zapadnih velesil na konferenci v Washingtonu v glavnem sporazumeli o bodoči politiki do Nemčije. Čeprav ostane vprašanje mirovne pogodbe še naprej nerešeno, so le prišli do zaključka, da sklenejo nekakšne sporazume z zapadnonemško vlado, s katerimi bi vsaj postopno odpravljali zasedbeni statut in Zapadno Nemčijo z nekoliko več samostojnosti nagradili ali vsaj pridobili za njeno udeležbo pri skupni obrambi zapadne Evrope.

V krogih zapadnonemškega kanclerja Adenauerja so bili prav veseli nad tem sklepom in izražajo upanje, da se bodo pogajanja med visokimi komisarji in zvezno vlado hitro zaključila. Očitno se jim že mudi, da bi spet lahko oblekli uniforme nemške vojske.

Na drugi strani pa voditelj nemških socialdemokratov Schumacher izjavlja, da je izjava treh zunanjih ministrov o Nemčiji nepoštena. Schumacher pravi, da bo zapadna propaganda skušala ubijati Nemcem v glavo idejo enakopravnosti, ko bo šlo za udeležbo Nemcev v skupni obrambi, toda nepošteno je govoriti o pravni enakopravnosti, ki ni dejanska enakopravnost; nepošteno je govoriti o nemški suverenosti, dokler si zavezniki pridržijo pravico vsak trenutek posegati v nemške notranje zadeve.

Po njegovem mnenju sta Schumanov in Plevenov načrt o nemški udeležbi pri zapadnoevropski obrambi le sredstvo, da se nemško gospodarstvo postavi pod francosko nadzorstvo. Zato se on dokončno izreka proti vsakemu nemškemu prispevanju pri zapadni obrambi v sedanjem trenutku. Na koncu je Schumacher dejal, da bi se morala Francija odločiti, ali želi dati Nemčiji enakopravnost, ali pa bi morala prenehati govoriti o nemški udeležbi pri zapadni obrambi. Zavezniki bi morali ustvariti pogoje, da bi Nemčija lahko pritrdilno odgovorila.

Francoski zunanji minister Schuman je v zvezi s tem vprašanjem pojasnil, da bo pogodbeni odgovor z Nemčijo sklenjen šele po podpisu in po odobritvi dogovora o evropski vojski. Dejal je, da ne bo poklican niti en nemški vojak pod orožje pred to odobritvijo. Pripomnil je, da bo treba še veliko dela pred sklenitvijo pogodbe z Nemčijo. Adenauer in nemški parlament bosta morala najprej povedati svoje mnenje, sledila bo debata v francoski skupščini in končno bo potrebna ponovna debata v okviru Schumanovega načrta.

Washington. — Po razgovoru s predsednikom Trumanom je francoski visoki komisar general De Lettre de Tassigny izjavil, da je imel s predsednikom Trumanom splošne razgovore o potrebi francoskih čet v Indokini. Dejal je, da se bo še razgovarjal s predstavniki ameriškega obrambnega ministrstva o tem vprašanju.

„Napredki“ na Madžarskem

Iz poročila, ki ga je objavil osrednji madžarski statistični urad o uspehih povišanega petletnega gospodarskega načrta za drugo četrtletje letošnjega leta, je vidno, da nekatere važne veje madžarske industrije niso dosegle postavljenih ciljev.

Poročilo pravi, da je bila izdelava madžarske industrije v drugem četrtletju 1951 za 34.4 odst. večja od lanskega leta. Toda kljub temu napredku madžarska industrija ni popolnoma dosegla nalog, ki jih predvideva povišani gospodarski načrt za drugo četrtletje letošnjega leta. Tako niso izpolnili svojega „načrta“ — težka indrustrija, premogovniki, oblačilna industrija, gradnja poslopij, pridelava surovega olja, izdelava jekla, cementa, apna, tovornih avtomobilov, opeke, bombažnega sukanca, svile itd.

Poleg „napredka“ v industriji pa poznajo na Madžarskem še vse drugačne „napredke“.

Tako so vsi zemljevidi, ki do njih lahko pride madžarski državljan, pod policijskim nadzorstvom in je za nakup in uporabljanje zemljevidov potrebno posebno dovoljenje ministrstva. Kdor dobi dovoljenje prometnega zemljevida, ki ga je sicer na Madžarskem zelo težko dobiti, mora podpisati posebno potrdilo, navesti razlog, čemu mu bo služil zemljevid, in se obvezati, da ga bo uporabljal samo zase in da ga bo imel spravljenega na takem mestu, da zemljevid ne bo dostopen drugim. Za kršilce teh „varnostnih ukrepov“, ki jih celo v Sovjetski zvezi ne poznajo, je predvideno, da pridejo pred vojaško sodišče.

Buenos Aires. — V Buenos Airesu je bil velik opozicijski predvolilni miting, na katerem so kandidati radikalne stranke za predsednika in podpredsednika govorili pred množico 40.000 ljudi. Radikalni kandidati so napadali Peronov režim ter so Perona imenovali diktatorja in nasilneža. Miting je potekal v miru, medtem ko je 350 policistov pazilo na red.

Očitna pristranost kmetijske zbornice

V zadnji številki našega lista smo pisali o „Dnevu kmetijske zbornice" v Borovljah. Iz poročila o delu kmetijske in okrajnih kmečkih zbornic smo videli, da je kmetijska zbornica pospeševala kmetijstvo okraja Celovec pod vsako kritiko pristransko. Tako sta dobili naši občini Škofiče in Radiše samo petnajsti del subvencij, ki jih je dobila občina Grabštanj. Občina Gospa Sveta pa je dobila celo dvajsetkrat toliko subvencij kakor ena od navedenih naših občin.

Poročilo pa postaja še bolj zanimivo in pristranost še bolj očitna, če primerjamo, koliko podpor so dobile občine okoli in severno od Celovca nasproti občinam po Gurah in v sodnem okraju Borovlje. Okoli Celovca in severno od Celovca leži v celovškem okraju 16 občin. Tem občinam sta okrajna kmečka in kmetijska zbornica podelili v zadnjih letih nad 910.000 šil. v obliki raznih podpor za ureditev, zboljšanje in mehanizacijo kmečkega gospodarstva. Devetim občinam na Gurah so podelili v iste namene samo 250.812 šil., sedmim občinam boroveljskega okraja pa le nekaj nad 210.000 šilingov. Naše občine v celoti so dobile torej samo polovico od tega, kar so dobile občine okoli in severno od Celovca.

Kljub temu, da je to samo delni rezultat šestletne samovlade ÖVP-jevske gospode okoli Gruberja v kmetijski zbornici, dokazuje prepričevalno dovolj, kako ta gospoda gleda na kmete našega ozemlja. Občine in kmete teh občin, ki so bili že vsa desetletja gospodarsko zapostavljeni, ki so jih nacisti izganjali z njihovih domov in njihovo imetje ropali, kmetije, ki so jim odvzeli zadnjo delovno silo, zato pa nalagali prekomerne oddaje, je celovška ÖVP-jevska in Bauernbundovska gospoda postavila kot zadnje v seznam, tiste pa, ki so sedeli ves čas pri koritu, ki jih je nacistična Landesbauernschaft neprenehoma nagrajevala in jim dajala napol zastonj stroje ter ljudi za delo, je tudi ta gospoda obdarila s tisočaki.

Tako torej pojmujejo gospodje enakopravnost. Ni težko uganiti kam merijo: našega kmeta hočejo napraviti za večnega hlapca tuji gospodi, ki jo redi in pita sedanja kmetijska zbornica. To so nam sami potrdili s svojim zborovanjem v Borovljah. Grejo proti našim vasem v celoti in zlorabljajo tudi tistega, ki se jim prilizuje in priklanja.

Pri bližnjih volitvah se bo odločila nadaljnja usoda naših vasi. Preveč slabih izkušenj imamo s strani ÖVP-jevske in bauernbundovske gospode. Razum veleva, da se jim postavimo vsi enotno in sporazumno v bran, da se združimo v močno skupnost in volimo svoje ljudi na odgovorna mesta ter tako pokažemo, da smo siti gospode, ki nas izkorišča in ki se druži z VdU, katerega ljudje so nam v najbolj črnem spominu.

Pozdrav novinarjem iz LR Slovenije

Veselimo se, da nas bodo spet obiskali novinarji iz LR Slovenije, da se upoznajo z našim življenjem in našimi razmerami. Pozdravljamo jih v naši deželi in naši sredi.

Želimo pa, da bi spoznali to naše življenje v realni luči, brez dvomljivih očal, ki jih ob takih priložnostih radi natikajo cenjenim gostom, da bi njihov obisk ne postal mučen za gostitelje. Želimo, da bi novinarji iz bratske dežele ne hodili samo po zaukazanih poteh, temveč se podali tudi do ljudi, ki jim bodo lahko za hip pokazali naše življenje brez očal in jim odkrili resnico ob robu in strani velike ceste.

Vsekakor bomo budno spremljali pota, po katerih jih bodo vodili in jih ob priložnosti tudi opozarjali na eventualne Potemkinove vasi.

London. — Velika Britanija nakoplje povprečno 200.000 ton premoga na teden več kot lani. Če se bo ta proizvodnja nadaljevala do konca leta, bo dobila Britanija 3 milijone ton premoga več kot lani.

Nihče nam ne more vzeti te zemlje

V zadnji številki smo že na kratko poročali o proslavah četrte obletnice priključitve Slovenskega Primorja in Istre k Jugoslaviji, katerih najbolj pomembna je bila v Novi Gorici. Na tej proslavi, ki so se je udeležili številni bivši partizanski borci, je govoril tudi bivši član pokrajinskega komiteta za Slovensko Primorje in sedanji pomočnik zunanjega ministra dr. Jože Vilfan, ki je po kratki in prisrčni zahvali zaslužnim borcem in vsem zbranim Primorcem spregovoril med drugim naslednje:

Danes praznujemo četrto obletnico dneva, ko je suverenost Italije nad tem ozemljem dokončno prenehala. Proslava je v Novi Gorici, ker nikjer na slovenski zemlji ni mesta, ki bi tako simbolično prikazovalo naše dosežene uspehe in nedosežene cilje. Kaže nam, kar smo z ogromnimi napori zgradili in kar še bomo zgradili v naši svobodni domovini. Nova Gorica se gradi kot izraz svobodne volje tega dela slovenskega naroda, da si tu ustvari svoje središče. Nihče nam ne more vzeti te zemlje in volje, da tu ostanemo in se razvijamo.

Ko je govoril o krivični razmejitvi, ki je odrezala mesto Gorico od njegovega zaledja, je govornik poudaril: Zakaj so nam vzeli Gorico? Zakaj so na tak srce trgajoč način potegnili tu mejo? To je ostanek naziranja, da ne odloča tisti, ki se trudi na polju in v tovarni, ampak tisti, ki je gospodar, pa čeprav ga je le za peščico. Brez ozira na potrebe podeželja, brez ozira na potrebe onih, ki delajo in ustvarjajo, so dodelili mesto Gorico po željah in zahtevah peščice. Ta krivična in protinaravna meja je simbol starega sveta, ki je delil narode na vladajoče in podložne, je ostanek starega sveta, zgrajenega na plečih malih nerazvitih narodov.

V Italiji so še ostanki tega starega sveta, ki bi radi nasitili svoj pohlep po zemlji na naš račun. Lahka njim, ki jim je slovenski narod stoletja gradil palače in jih pital! Ker pa spet računajo, da bodo zaradi starega sveta lahko nasitili svoj pohlep, jim odgovarjamo z besedami tov. Tita: Če bi kdorkoli res poizkušal sprostiti stare apetite na našo zemljo, bo našel tu svoj grob!

Poročilo Mednarodnega denarnega sklada

Mednarodni denarni sklad je nedavno izdal poročilo o svojem poslovanju v finančnem letu, ki se je končalo 30. aprila 1951. Med drugim obravnava splošen svetovni položaj in pravi: „Leto 1950 je bilo prvo po vojni, v katerem smo lahko ugotovili, da se je splošno ravnovesje plačilnih bilanc pomaknilo v dogledno bodočnost. Države so povečale svoje dolarske rezerve in so lahko kupile čisto zlato v Združenih državah. Na splošno bi lahko dejali, da so svetovne plačilne obveznosti danes mnogo bliže ravnovesju kot so bile pred dvema ali tremi leti."

Poročilo omenja, da bo sicer le postopoma mogoče občutiti ves učinek povojne obnove izdelave, vendar pa se je izredno povpraševanje po ameriškem izvoru, ki se je pojavilo po vojni, že znatno zmanjšalo. Nato nadaljuje: „Negativna evropska plačilna bilanca je bila največje povojno neravnovesje, ki so ga izkazovala mednarodna plačila. Znatno zmanjšanje tega neravnovesja je eden izmed največjih uspehov v zgodovini povojne obnove."

Poročilo omenja nadalje, da Evropa ni več v toliki meri navezana na ameriško blago, kot je bila v dobi obnove, in dodaja, da se bo trgovinska bilanca med Združenimi državami in Evropo v bodočnosti verjetno še izboljšala.

V zvezi z evropskim izvozom naglaša, da se je njegov obseg znatno povečal na Nizozemskem, v Italiji, Franciji, Skandinavskih državah in v Veliki Britaniji in da je to izboljšanje omogočilo povečanje izdelave in zmanjšanje inflacijskega pritiska. Nato dodaja:

„Sovražnosti na Koreji spodbadajo izvedbo načrtov za oborožitev in ti načrti so ustvarili nova inflacijska vprašanja. Zaradi oborožitve so se v mnogih državah cene na debelo dvignile v zadnji polovici leta 1950 za 10 do 20 odstotkov."

Ob koncu pravi poročilo, da je bil po vojni nasplošno dosežen znaten napredek za ustalitev vrednosti denarja. Poročilo zaključuje:

„Sedanjega svetovnega plačilnega sistema pa ni imeti za stalni sistem mirnodobskega gospodarstva. To bo postalo šele v prihodnjih letih, ko se bo izdelava izven Združenih držav povečala, in bo prišlo do nekaterih izprememb v odnošajih med cenami osnovnih in industrijskih dobrin."

Kot znano, je pri Mednarodnem denarnem skladu včlanjenih 50 držav. Ko je upravni ravnatelj sklada Ivan Rooth iz Švedske predložil poročilo upravnemu odboru, je dejal, da bo močna državna finančna in kreditna politika članic Mednarodnega denarnega sklada znatno zmanjšala in morda celo odstranila notranje inflacijske sile v posameznih državah. Naglasil je, da so prav te sile temeljni vzrok mednarodnih plačilnih problemov.

Rooth je pozval države članice, naj omilijo omejitve pri zamenjavi denarja, ker preprečujejo normalni razvoj trgovine in tako nepovoljno vplivajo na svetovni plačilni položaj. Naglasil je, da so zelo škodljive vse trgovinske omejitve, ki so jih uvedle države, ki niso v plačilnih težkočah, da zaščitijo svoj uvoz iz držav, ki se morajo boriti s takimi težkočami.

Konferenca Atlantskega pakta

Pred enim tednom se je začela v kanadski prestolnici Ottawi konferenca Atlantskega pakta, katere se je udeležilo nad 30 ministrov za zunanje zadeve, narodno obrambo in finance iz 12 držav članic Atlantskega pakta. Poleg drugih vprašanj so na konferenci razpravljali o nesorazmerju med obstoječimi silami severnoatlantske armade in silami, ki so še potrebne, o vplivu oborožitve na gospodarstvo, kakor tudi o vprašanju sprejema Grčije in Turčije v organizacijo Atlantskega pakta. Proučili pa so tudi dosedanje uspehe te organizacije od njene ustanovitve 4. aprila 1949 do danes.

Ob pričetku zasedanja Sveta Atlantskega pakta je belgijski zunanji minister Paul Van Zeeland kot predsednik poudaril, da se bliža kritični trenutek, ko bo rešeno vprašanje vojne ali miru. Edina pot za ohranitev miru je ravnotežje v oborožitvi, ker je samo tako mogoče preprečiti napadalnost. Govoreč o naporih držav članic Atlantskega pakta v zadnjih 13 mesecih, je Paul Van Zeeland izrazil hvaležnost ZDA in Kanadi za pomoč. Države Atlantskega pakta so sedaj mnogo bolj povezane kot kdaj koli prej.

Kanadski minister za zunanje zadeve Pearson je izjavil, da oborožitvenih programov držav članic Atlantskega pakta ne bi smeli izvajati na škodo nacionalnega gospodarstva in družbenega ravnotežja držav.

Francoski minister za zunanje zadeve Schuman je govoril o evropski armadi in sklepih zunanjih ministrov treh zapadnih velesil v Washingtonu in izrazil prepričanje, da bodo posamezni sporazumi podpisani z Zapadno Nemčijo oktobra, ko jih bodo odobrili parlamenti prizadetih držav.

Britanski minister za zunanje zadeve Morrison se je dotaknil udeležbe zapadnonemških enot v Atlantski armadi in dejal, da bo treba na bližnji konferenci o evropski armadi v Parizu najti praktično rešitev tega vprašanja. Ko je poudaril, da je udeležba Zapadne Nemčije velikega pomena za varnost Evrope, je Morrison apeliral na navzoče, da bi dali rešitvi tega vprašanja polno oporo.

Govoril je tudi ameriški minister za zunanje zadeve Acheson, ki je dal splošen pregled položaja v Evropi, na Daljnem in Bližnjem vzhodu.

Zahteval je, naj se pospešijo ukrepi, da bi se zadovoljile zahteve za oborožitev sil generala Eisenhowra. Predstavnika Francije in Anglije sta opozorila, da je nujno potrebno pospešiti akcijo za obrambne priprave. Minister Acheson je predložil svetu poročilo o razgovorih treh zunanjih ministrov v Washingtonu.

Po prvih sejah pa je Svet Atlantskega pakta sklenil, da bodo vsi nadaljnji razgovori strogo tajni. V tem oziru so dali navodila vsem delegacijam, napovedane tiskovne konference pa so bile preklicane.

Adenauer zahteva pospešitev oborožitve

Zapadnonemški kancler Konrad Adenauer je apeliral na zapadne velesile, naj pospešijo dokončne sklepe o oborožitvi Zapadne Nemčije. Adenauer je rekel, da je globoko prepričan, da bo prebivalstvo Zapadne Nemčije, kakor tudi njegovi zastopniki v Bundestagu z velikansko večino potrdili predloge v tem duhu. Poudarjajo, da je zapadnonemški kancler zdaj prvič govoril o želji zapadne Nemčije, da bi sodelovala pri obrambi zapadne Evrope, medtem ko so pred letom dni bili Nemci načelno še proti vsakemu takšnemu načrtu.

V razgovoru s sodelavcem UP se je Adenauer dotaknil drugih pomembnih vprašanj in rekel, da je še zmeraj za zedinjenje Vzhodne in Zapadne Nemčije in da ne pripozna črte Odra-Nisa za vzhodno mejo Nemčije. Dodal je, da tudi zapadne velesile niso pripoznale združitve nemških ozemelj vzhodno od te črte s Poljsko.

O delu komunistične partije Nemčije je Adenauer dejal, da ima njegova vlada na razpolago zakonita sredstva, s katerimi lahko to stranko prepove, vendar pa je mnenja, da za sedaj to ne bi bilo pametno. Po njegovem mnenju se neonacizem ne bo razvil tako daleč, da bi lahko pomenil nevarnost za Zapadno Nemčijo.

London. — Britanska admiraliteta poroča, da je kontraadmirala Simpsona postavila za poveljnika britanskih podmorniških enot. Kontraadmiral Simpson bo 1. januarja 1952 zamenjal na tem položaju kontraadmirala Rawo.

Tržno poročilo

V četrtek, dne 20. septembra so na celovškem trgu prodajali:

Krompir kg S 0.80 do 1.—, rdečo peso kg S 2, korenje svinjsko kg S 2.—, korenje jedilno kg S 3.— do 3.60, kumare kg S 1.50 do 2.—, kumare za vlaganje kg S 3.50, paradižnike kg S 2.—, papriko kom. S 0.20, kolerabo kg S 2.—, redkev kg S 1.50, čebulo kg S 2.50 do 3.—, česen kg S 10.—, zeljnate glave kg S 1.50 do 2.—, karfijolo kg S 4.—, ohrovt kg S 2.— do 3.—, glavnato solato kg S 4.—, špinačo kg S 3.— do 4.—, peteršilj kg S 3.— fižol v stročju kg S 4.—, fižol izluščen kg S 3.— do 3.50, jabolka kg S 1.50 do 5.— hruške kg S 4.— do 6.—, breskve kg S 3.—, grozdje kg S 6.—, pšenico kg S 3.— kurjo krmo kg S 2.80, ješpren (ričat) kg S 4.50, pšeno kg 7.— do 8.—, koruzno moko kg S 4.—, skuto kg S 7.— do 8.—, jajca kom. S 1.50, gozdni med kg S 32.—, ajdov med kg S 24.—, kokoši 3 mesečne za zakol komad S 26.—.

PO ŠIRNEM SVETU

Solun. — Minuli torek je bil odprt v Solunu prvi povojni velesejem. Razen 1.250 domačih in 500 tujih razstavljalcev so na velesejmu zastopana tudi jugoslovanska podjetja. Jugoslavija je razstavila samo izvozne predmete, kot n. pr. elektromotorje, transformatorje, vrtalne stroje, črpalke za namakanje, kmetijske stroje, kemične izdelke in kmetijske pridelke, izdelke precizne mehanike in usnjene izdelke. Jugoslovanski paviljon vzbuja veliko zanimanje.

Neapelj. — Avstralski minister za vseljevanje je izjavil v Neaplju, da bo Avstralija sodelovala na konferenci 30 narodov v Neaplju, kjer bodo obravnavali vprašanja v zvezi z naselitvijo 1,750.000 evropskih prebivalcev iz najgosteje naseljenih držav. Avstralijo bo na konferenci zastopal Harold Edward Kolt. Avstralija je ena od držav, ki je pripravljena prevzeti del teh izseljencev.

Tokio. — Poveljstvo generala Ridgwaya v Tokiu je sporočilo, da so 21. septembra spustili 12 japonskih vojnih zločincev. Na ta način je general Ridgway doslej izpustil že 258 japonskih vojnih zločincev.

Berlin. — Na meji sovjetskega in francoskega sektorja se je pripetil incident, ko so demonstranti iz francoskega sektorja hoteli porušiti ovire, ki so jih vzhodnonemške oblasti postavile na ulici, ki veže oba sektorja. Posredovala je tudi vzhodnonemška policija, vendar se demonstranti niso hoteli umakniti.

Washington. — Svet za narodno varnost v ZDA je razrešil 5 držav in sicer Perzijo, Egipt, Libijo, Indonezijo in Israel od izvaja- Egipt, Libijo, Indonezijo in Izrael od izvajabivajo ameriško pomoč, imeti trgovinske odnose z državami sovjetskega bloka.

France Kosmač:

Zadrega Tomšičeve brigade

Po februarski ofenzivi 1944 je bila Tomšičeva brigada skoraj do zadnjega borca izvrsten kamandni kader. Seveda je celotna borba narekovala vodstvu, da je postavljalo Tomšičevce za oficirje v druge brigade. Tako se je zgodilo, da je bilo čez pičlega pol leta v brigadi mnogo, mnogo manj pravih Tomšičevcev. Toda duh Tomšiča in ostalih Tomšičevcev je v brigadi ostal. Tradicionalni sloves brigade so čuvali stari borci in njihovo junaštvo je budilo v novincih borbenega duha s tako močjo, da ni bilo akcije, v kateri se na Tomšičev divizijski štab ne bi mogel zanesti.

To pot je morala brigada na prehranjevalno akcijo. Bolnišnice in delavnice na skritih mestih Pohorja, štab divizije in brigada niso imele hrane več ko za nekaj dni. Medtem je postal komandant brigade Miha, komisar devetnajstletni Tone, namestnik komandanta pa Kramarič iz bataljona.

Nalivi poznega poletja so razmočili pota in zlizali dno hudournikov, ki so hrumeč drli po svojih strugah in trgali, odirali strme poti v dolino. Popoldanska nevihta se je polegla, cunjasti oblaki so viseli nizko nad zemljo, da bi segla velika nevidna roka po njih — in spet bi se vlilo in zalilo vse čez in čez... Toda le na rahlo je pršil dež, siten in hladen, da je zoprno zeblo in je kožo spreletavala kurja polt.

Na Bukovi gori se je brigada pripravljala na odhod v Vitanje. Zadnji požeruhi so stali ob kotlih, hlastno oblizovaje zvite aluminjaste žlice in umazane prste. Borci so ropotali z mitraljezi, zadevajoč se z njimi ob zid, stisnjeni drug k drugemu, loveč konec strehe nad seboj... Komandirji so tekali sem in tja in klicali svoje mitraljezce, jih vpraševali kje so pomočniki in če imajo strelivo.

Kmalu se je brigada zvrstila po bataljonih in čelo se je spustilo navzdol skozi gozdič. V mokro šumečo tišino je zdaj pa zdaj zaklel mitraljezec, ki se je spotaknil ob oster kamen. Mimo kolone je zapeketal po kameniti poti komandant Miha na konju, ki je z zadnjim koncem potisnil v travo ob globoki poti borca, da so se mu hladne kaplje dežja vlegle mrzlo naravnost za vrat. Kolona se je v enakomernem koraku pomikala proti dolini. Večkrat jo je spreletel šepet — tišina — in ko je tema zakrila vsak razgled — še zoprno vprašanje: je veza?, nakar je večkrat prišel odgovor: veze ni! Nato čakanje, v prvem trenutku dobrodošlo, nato pa čedalje bolj zoprno in dolgo.

Kolona se je razvila po doloni. Ob ozkem potoku je vodila pot. Tema, tema. Bela cesta je bila komaj zaznavna očem.

V Vitanju je bilo okrog osemdeset Nemcev v postojanki. En bataljon brigade je zasedel položaje ob cesti proti Celju, drugi ob cesti proti Konjicam za primer, da bi hotela priti pomoč, tretji pa je z eno četo obkolil postojanko in dal dve na razpolago indentantu, ki je moral poiskati in nabrati v kraju hrane. Borba okrog hiše se je čudno razvila, kajti izkazalo se je, da nemški orožniki niso bili vsi v poslopjih postojanke, ampak so bili raztreseni po skednjih okoli. Četa tretjega bataljona se je zvrstila okrog postojanke in prvi streli so padli. Nemci v skednjih so poskočili, seveda tudi k puškam — in ker v temi ni bilo nikakršnega pregleda, je nastala precejšnja zmeda.

Konec konca se je izkazalo, da so Nemci ujeli enega partizana, partizani pa enega Nemca. Vsi orožniki so se zatekli v postojanko, četa pa je demonstrativno napadala.

V tem času je divizijski indentant že odkril v kraju pri „baumfürerju" cigarete in jih skladal v vrečo. Pred največjo trgovino so obstali komisar Tone, komandant Miha, nekaj borcev, med njimi tudi minerci. Metali so kamenje v okna in budili na vse načine. Mine so frčale iz postojanke preko streh. Po dolgem klicanju se v hiši še vedno ni nihče oglasil. Tedaj se komisar Tone ujezi in ukaže minercu:

„Položi tjale pod prag pol kilograma plastika!"

Borec, ne natančen za te stvari, položi kake tri kilograme eksploziva pod prag. Vsi se umaknemo; ko se je dim razkadil, je zazeval v trgovino veličasten vhod, brez vrat, z rimskim okroglim obokom in neometan. Kakor po tekočem traku je šlo blago na vozove, ki so že čakali pripravljeni in so takoj odpeljali.

Blede postave so se prikazale na zadnjih vratih v trgovino. Komisar Tone je vprašal debelo gospo:

„Zakaj niste odprli?"

Nato eno izmed deklet: „Zakaj ne?"

Postave so se nemo zganile in se preplašeno spogledale. Zdaj pa se je prikazala pleša. Gospa se je užaljeno obrnila k možu:

„Vidiš, saj sem ti dejala, da nekdo trka..."

Partizani so tisto noč srečno in dobro založili bolnišnice, delavnice in štab divizije. Divizijski indentant je v mrzlem jutru, ko je vzhajalo sonce, ukazal voznikom:

„Kar po tej poti! Naravnost na Pohorje! Le zadnji trije z brigado!"

Pot navkreber se je vlekla, kolona se je večkrat pretrgala, vozovi so zaostali konji niso mogli več vleči. Komisar Tone pa je imel vsepovsodi svoje oči: tu je ukazal izmenjati konje in vpreči vole. Tam je popisal podatke padlega tovariša, ki so ga izročili kmetom za pokop. Spet drugje je urejal kolone in nadziral zvezo. V hišah je prepričeval ljudi, ki so tarnali zaradi sinov, ki jih je brigada sproti mobilizirala.

Tone je bil neutruden. Kljub temu, da je bil težko bolan in je zelo trpel, je bil pozoren na vse. Bil je, kratko povedano, stari Tomšičevec. Njegova sposobnost in zrelost sta bili tolikšni, da bi mu nihče ne prisodil samo pet gimnazij, še manj pa dvajset let. Toda Tone je šel s šestnajstim letom v partizane. Njegov oče je bil učitelj. In bolj ko je bila stvar preprosta bi ne mogla biti: šla sta v partizane, zavedajoč se, da je treba vse storiti, da se tujca rešimo, trdno pripravljena, rajši ne živeti, kakor biti suženj! Toneta pa je prekalila in utrdila dobra tradicija Tomšičeve brigade. Premagoval je kljub svoji šibkosti vse napore, neustrašeno jurišal in bistro razumeval smisel borbe. Pred njegovimi očmi v njegovih rokah so umirali prijatelji in tovariši borci, strahote gorečih in strtih življenj so mu jeklenile srce in utrjevale duha. Zato tudi težko bolan kot komisar ni zamudil nobene priložnosti, da ne bi s svojo bistrostjo in hrabrostjo skrbel za uspeh svoje brigade.

Ta dan pa so bile bolečine posebno težke. Toda s stisnjenimi zobmi je šel naprej in z edino mislijo, da brigada srečno doseže kraj počitka.

Vroče avgustovsko sonce je ogrevalo vasico, v kateri so zmučeni in zbiti polegli Tomšičevci po skednjih, po izbah in po tratah okrog hiš. V štabu so razdelili cigarete in jih odnesli po bataljonih. Mamice so se urno obrnile in zamesile iz pripravljene moke polne peharje testa in jih polagale v vroče peči. Borci so spali, noge je počasi zapuščala pekoča bolečina, veke so se trdno zaprle ko da bi se nikdar več ne hotele odpreti.

Komandant je odredil zasedo nad vasjo in stražo na koncu vasi. Zbit je legel v hiši na klop in spil kozarec sadjevca. Pravkar je štab pretresel položaj in administratorka Dara je tipkala povelja za bataljone. Tako božansko je grelo sonce, tako se je prilegla cigareta, nato kozarec tolkovca in na trdih deskah se je počivalo tako neizmerno sladko...

Nekdo je prinesel od nekod radijske vesti in jih bral. Takrat so vsi dvignili glave. Rusi prodirajo, prodirajo... In imena mest vedno bolj blizu, vedno bolj blizu... Kmalu bo Beograd, Niš, Budimpešta... Toda...

Ta „toda" je bil vsem v mislih; a zdaj, zdaj so bili vsi predvsem zelo trudni.

Tone je leža' na klopi v majhni sobi poleg kuhinje in se zdaj-zdaj ozrl na Daro. V sobo je stopil obveščevalec:

„Spodaj smo opazili dve koloni Nemcev, po kakih dve sto petdeset!"

Tone se je ozrl na komandanta Miho, ki se je dvignil izza klopi in se oprl s komolcem na mizo. Miha, je godrnjavo in hripavo dejal:

„Eh, pa naj pridejo! Daj, okrepite zasedo! Straže! Nič, — hudič naj jih vzame! Kar pridejo naj!" In je spet legel ter si potegnil plašč čez glavo.

Tone je moral čez nekaj časa ven. Šel je v hosto prav nad hišo. A ko je hotel stopiti iz gozda, mu zažvižga nekaj nad glavo: rafal! Tone je mislil bliskovito: zaseda se je sprijela z nekom! Prav gotovo! Stekel je proti hiši in stopil v izbo:

„Tovariši! Pripravite se, vstanite! Zunaj nekaj poka! Miha! Si videl hudiča?"

„Kaj, kaj?" se zadere Miha.

V tem pa udari rafal v streho, da je letela opeka na vse strani. Od nekod mina. Šipe so zašklepetale v oknih. Na hribčku na Bukovi gori, prav nasproti vasi, kake tri kilometre zračne linije, so postavili Nemci težki mitraljez.

V vasi je bilo kakor bi razdražil čmrlje: ženske so se oglasile z vikom in krikom in jokom, komandanti so vpili svojim komandirjem in zavzemali položaj nad vasjo. Ta je oblačil plašč, oni natikal nogavice, nekdo je lezel pod svinjski kotel, da bi se skril. Komisar Tone prihiti iz hiše z brzostrelko. Zagleda prav onega pod kotlom. S hitro pomočjo ga je spravil pokonci in k četi.

V tem pa je bila zmeda že popolna: nekateri so zavzemali položaj nad vasjo, drugi so tekli po ozki poti proti Pohorskemu gozdu, drugi so iskali varstva za vogali hiš, se stiskali skupaj in plašili drug drugega.

Miha in Tone nista imela brigade v rokah več ko nekaj dni. Šlo je za biti ali ne biti. Načrt je bil kratek in jasen: vsak po eni strani proti Pohorju. V tem priteče kurir:

„Glej, tamle so, prav pri cerkvi!"

„Zakaj pa ne streljaš?" se zadere Miha in že hiti s svojo „parabello" in z njim nekaj kurirjev navzgor po hribu, prav nad cerkev. Pokanje in eksplozije naraščajo. Tone se požene izza hiše preko čistine, kamor je segal sovražni mitraljez, da je travo kar odnašalo v zrak — in doseže zbegano trumo v jarku ob globoki poti proti Pohorju.

V začetku je bilo slišati le streljanje Nemcev. Zdaj pa so se oglašale brzostrelke partizanov. Borba je divjala izza dreves, izza zaklonov za skalami in tramovi, rušami — na dvajset metrov. Mine frfotajo kakor smrtonosne ptice prav krog in krog globoko zarezane poti. Pot in jarek sta dober zaklon samo toliko časa, dokler ne pridejo švabi bliže. Toda bliže jih ne smemo pustiti — misli Tone in udarja Miha.

Tone razporeja borce. Nekateri se boje. Komandant bataljona Pakar stoji za drevesom nad potjo in se bori z brzostrelko proti Nemcu, ki stoji na poti kot pošast — z zavihanimi rokavi in z rezgetajočim šarcem. Pakar stoji za debelo smreko: Ostro meri. Nemec stoji ko neranljiv. Pomika se bliže izza grmovja na levi in desni zabliskajo rumene kape.

Tone oprezuje na vse strani in ukaže mitraljezcu s šarcem, naj zavzame položaj. Pakar spusti mahoma dolg, trd rafal. Nemca ni več. Padel je preko roba. Je ranjen? Ubit?

Mitraljezec Toneta ne uboga. Tone si vrže brzostrelko čez glavo in preko rame na hrbet. Mitraljezcu iztrga šarca in zakriči:

„Vsi na položaj! Vsi strelci v hosto! Obraz njegov je trd in nepomirljiv... Zažene se preko roba poti v hosto s šarcem v roki in tedaj se začuje pesem partizanskega orožja. Pakar mu pomaga od desne. Vse, kar je prej molčalo v trenutni zmedi, se zgane in zatuli.

Rumenih kap ni več na spregled. Pod desnim robom šumi grmovje, nekaj se kotali navzdol. Tonetova vrsta prodira po celem skozi gozd, vzdržoma in vedno hitreje. V grapi, kjer teče potok, obvezuje medicinec Igor ranjence. Zdaj, zdaj še zarevska mina nad njimi, toda ranjenci so drug za drugim obvezani, hrabra Ančka je z zavoji na mestu in se ne boji.

Vse popade divja jeza in ihta. Nad glavami treska. Zlomljene veje padajo na hrbte, od dreves odleteva skorja, v vejah šušti in šumi, kakor bi se plašili divji roji sršenov, zdaj pošastno poči veja in se odlomi, pod nogami borcev se drobi dračje, sklonjen se prime borec za prsi in poklekne, toda Tonetova vrsta gre naprej.

Tam na drugi strani pa je Miha s svojimi kurirji, s komandantom Jernejem, komandirjem Martinom in Miho iz bataljona v srditi borbi z Nemci. Toda sredina, sredina pobočja je prosta. Zdaj pojo že bolj partizanske puške. Vedno manj odgovorov s sovražne strani.

Tone je truden. Z Miho se objameta na vrhu pobočja. Takoj pa sta spet vsak pri svojem poslu: Kje so bolničarji? Nosila? Kako je v vasi? Kje zaseda? Koliko je ranjenih?

Nemci so se utrdili v vasi. Patrola pride skoro do vasi in se udari s stražo, Tomšiči so zbrani. Bataljon je na položaju. Dva čakata in urejata svoje vrste. Za ranjence sestavljajo nosila. Določajo nosače. Tone je zdaj tu zdaj tam. Spet ne čuti bolečine. Treba je preiskati gozd, hitro urediti čete in kreniti na pot.

Kolona se kmalu razvije. Močna predhodnica, zaščitnica. Toneta zaboli v trebuhu. Bolj visi kakor sedi na konju. Kako rad bi govoril z Miho. Prevzema ga čustvo neizmerne sreče, hkrati pa se huduje sam nase: da smo se pustili Tomšiči tako presenetiti!

Seveda švabe je razjezilo, da smo jim iz srede postojanke odpeljali zaloge. Vedeli so, da se bomo trudni ustavili. Borci so pozaspali. Razdelili smo cigarete. Dali smo peči kruh. Prekleto! Pustili smo ga vsega v pečeh! No, Pakar se je izvrstno boril! A mitraljezec, da ga ni sram! Zopet bo treba politične ure. Tudi Dara je bila boljša od mitraljezca. Skrbno je varovala arhiv, brez besed in mirna. Toda oni pod kotlom?... Koliko se je neki ljudi izgubilo? Nikdar več se ne smemo dati... Toda... ruska fronta je vedno bliže.

Tonetove misli so raztrgane, bolečina v trebuhu je vedno hujša... Konj nerodno stopa in se spotika ob kamenje.

Noč s svojo srebrno svetlobo je obsijala smreke Pohorskega gozda, s svojo tišino napolnjuje srca Tomšičevcev, trudnih, trudnih... Korak je počasen, enakomeren. Na nebu sijejo svetle zvezde, dolg utrinek pada preko neba, kolona je zavila med redke smreke na vrhu Rogle.

Bataljoni ležejo.

Štab se zbere krog majhnega ognja, ki so ga znetili kurirji. Tonetu je bolje. Z Miho sta spet skupaj. Komandanti bataljonov so prešteli orožje in borce. Izgub skoraj ni. Nekoliko pogrešanih, večina mobiliziranci od danes...

Miha pa jezno prižge cigareto in s Tonetom se spogledata. Oba mislita isto:

— Le da smo se dali spraviti v takšno zadrego...

Narodna:

Srce sirote

Osamelo, zapuščeno
dete tu stoji mlado,
čelo tožno in megleno,
in mokro mu je oko.

Mati mrtva, mrtev oče,
bratov nima, ne sestra;
bez domu po svetu joče,
a kedo mu streho da?

Ta sirota osamela
ti nesrečno si srce;
zate nima zemlja cela
brata ne in ne sestre.

Narodna:

Slovo

V hladni noči utrnila
zvezda se je vrh neba,
slanica je pomorila,
rdečo rožo sred polja.

Zbogom pesmi mile, zlate,
zbogom ti planinski svet!
Že jesen je šla čez trate,
glavo nagnil mlad je cvet.

Naj vas, dragi, bol ne tare,
mirno se pod rušo spi,
bridkih bojev in prevare
in sovraštva v grobu ni!

Oton Župančič:

OBLAKA

Dva oblaka, rodna brata,
sina sinjega morja,
srečala sta se visoko
nad vršinami gora.

„Kam si kanil, bratec beli?"
„Onkraj gore glej polje,
glej gorice vinorodne:
moje čakate rosc.

Ti?" — „Glej doli tu pod nama
krasen svet in jasen cvet!
Tja ponesem v krilu črnem
bliska žar in toče led."

Ivan Tavčar:

Tržačan

Vsa vas je dobro vedela, da ga na svetu ni hudobnejšega človeka od Vrbarjevega Matevža. V mladosti je bil pretepač. Pri neki priložnosti, ko je hotel Ramovševemu Martinu nož v trebuh poriniti, se mu je spodrsnilo in zvrnil se je po zemlji. Martin pa je tedaj tudi potegnil svoj nož in onemu na tleh odrezal desno uho, da ga je od bridkih bolečin takoj zapustila zavest.

„Uho si pridržim,“ je dejal Martin veselo, „sicer si ga Matevž spet na sence prišije ter se obvaruje vsake škode!“

Od tedaj je Vrbarjev Matevž hodil brez desnega ušesa kakor svetopisemski hlapec, ki mu je apostel Peter odsekal pregrešno uho.

Nekdaj sta se Tinče Muha, znan pijanček, in pa Matevž prepirala zavoljo poti do studenca. In ko je bil Muha Matevžu že vse povedal, kar se mu je hudega in grdega dalo povedati, se je ponosno postavil predenj, ga pogledal temno ter zakričal z globokim zaničevanjem: „Brez ušesa ne pojdeš v nebesa!“

Od takrat so te sicer nedolžne besedice Matevžu na plečih obvisele in ni ga bilo dneva, da bi jih ne slišal. Če smo ga vaški otročaji opazili, ko je hosto pobiral, smo se hipoma po gošči razdelili ter se poskrili za drevesi. In kadar se je naš brezušesnik priplazil v naše središče, tedaj se je pričelo izza dreves, tu tanko, tam debelo, tu visoko, tam nežno, tu rahlo, tam razburjeno: „Brez ušesa ne pojdeš v nebesa!“

In Matevž se je srdil in klel Martina. A še tedaj mu ni odpustil, ko mu je ta na smrtni postelji z vsemi božjimi prisegami zagotavljal, da je odrezano uho zakopal v sveto zemljo na pokopališču, „da človeško meso ni segnilo v posvetni prsti“.

Ker je bil Matevž okrog ušes tako čuden, ga ni hotelo v vasi nobeno dekle. In ko je Tratarjevo Rotijo, ki so ji gledali krivo izpod čeljusti zobje in ki je bila najgrša ženska v devetih farah naokrog, povpraševal, če ga hoče v zakon, je odgovorila zbadljivo: „Ko bi ti že bili odrezali eno nogo ali eno roko, potem bi te vzela. Ali brez ušesa! Ne morem!“

Končno jo je Matevž urezal na Žirovsko. A obraz si je obvezal z ruto, kakor da bi ga zobje boleli; tako se mu ni videlo uho, ki se mu tudi brez rute ni videlo! In res se ga je prijela že bolj priletna žirovska ježica, s katero je stopil pred oltar. Ali zobje so ga boleli toliko časa, dokler ni gospod Andrej dovršil svetega obreda. Potem pa si je Matevž sredi cerkve odvezal robec, pokazal ženi golo svojo desno stran ter dejal hudobno: „Marušica, tega ušesa pa nimam!“

Ona pa mu je tudi sredi cerkve hladnokrvno odgovorila: „No, če bi te bila zavoljo lepote jemala, bi te tako ne bila vzela! A vzela sem te zavoljo koče in zavoljo tiste kravice, ki jo imaš pri jaslih!“

In oba sta bila zadovoljna!

Da tak zakon ni imel božjega blagoslova, to se ve. Mati gospodinja je bila lena in najrajši je ležala na peči. Matevž je moral še celo zakuriti, če je bilo treba skuhati južino ali večerjo. Mnogokrat, ko smo stopali mimo njegove veže, smo ga videli, kako je molil svoje noge s peči, ter čuli, kako je pihal vanjo. Kadar pa je zanetil ogenj, je zlezel zdihujoč z ognjišča, srdito popadel že močno obrabljeno polence ter hitel v hišo, kjer je ležala „ona“ na peči. In s polenčkom ji je preštel kosti — a ženska se je dala tepsti ter je prespala dan za dnevom na peči.

„To ni nič!“ je dejal Matevž nekega dne, „to ni nič! Človek ne ve, čemu je oženjen! Jaz si bom napravil otroka!“

Oprtil si je tisti košek, s katerim je zahajal spomladi prašičke kupovat po pogorju, in je odšel v Trst, kjer so tedaj še otroke prodajali. Čez teden dni je v resnici prinesel v košu otroče, šibko, slabotno, ki je potem raslo kakor trava na razsušeni zemlji. Tega otroka je Matevž vlačil okrog, mu izkazoval ljubezen kakor rodnemu otroku ter ga pital na vse kriplje, da se nam je zdelo že preveč te ljubezni.

„Moj Tomažek! Moj Tomažek!“ mu je bila vsaka druga beseda, kadar je govoril z nami. Otrok je rasel; a bil je tenak kakor bilka na njivi in bledih lic. S seboj pa je nosil dvoje lepih oči, ki so mu izpod rumenih las zrle v svet, kakor zre modro cvetje iz rumene pšenice.

Že tedaj, ko je Matevž še rad imel otroka, že tedaj se nam je smilil ta otrok prav močno. In dejali smo, da ga bo umoril.

In umoril ga je tudi!

Morda v petem letu svojega zakona — bogve, kako se je primerila ta nesreča — je dobila mati Vrbarjeva otroka ali nekaj takega, kar je ona otroka imenovala. Če vam povem, da je bilo to otroče podobno — materi in očetu, potem mi ni treba še posebej naglašati, da je bilo to otroče prav grda stvar. Okrog ogla domače hiše je letalo v raztrgani, umazani srajci in z razritimi lasmi. Kričalo je pri vsaki sapici in se silno drlo, če smo mi vaški otročaji tu in tam, mimo hodeč, to grdobo „malo udarili“. In ko je bilo staro komaj šest let, je klelo že kakor voznik na cesti. No, pa smo ga tepli, če smo ga le mogli.

Matevž je rad imel svojega otroka in, če je malo zakričal zunaj, je planil iz hiše, razvnet in plašen, ter skrbno povpraševal: „Kaj ti je, Tinče! Moj Tinče!“

Od tistega časa, kar se je bil pri Vrbarjevih rodil domači otrok, je postal tržaški Tomažek velik revež. Brezušesni Matevž je hipoma zgubil vso ljubezen, ki jo je prej gojil do tega otroka. Zavidal mu je vsak grižljaj ter ga redil in pasel bolj s palico nego s kruhom. Gotovo ni zatonil dan, da bi ga ne bil pretepel enkrat ali dvakrat. Oblačil ga je skoraj na isti način, kakor se oblači lilija na polju, ki nima nobene obleke.

Šibko otroče je moralo trdo delati ter prenašati bremena, da so kar pokale kosti v njem. Kar je ostalo brez udarcev pod Matevževo roko, to sta pretepla potem mati gospodinja in pa Tinče, moj Tinče! Nekega dne je prinesel domači sinček novo brezovko domov. Poskusiti jo je hotel na Tomažkovi koži. A ta je stekel in hotel rešiti svoje meso, kakor je tako navada pri človeških bitjih. Tedaj bi vi morali videti Matevža, kako je planil za otrokom, ga ujel, potisnil med kriva svoja kolena ter dejal rahlo: „Tinče, zdaj ga pa le!“

In Tinče je tepel. Mati Žirovka, mimo prišedši, pa je tudi zagodla: „Le ga, le ga, le ga!“

Samo dva dneva sta bila v letu, v katerih se je smel Tomažek tudi do sitega najesti. To sta bila tista dneva, ko je Matevž pri gospodu Andreju prejemal tržaške denarje.

Tedaj je vtaknil otroka v nedeljsko Tinčetovo obleko ter ga vlekel v vas h gospodu Andreju. Med potjo pa mu je stokrat povedal, da ne sme imeti solz v očeh, kadar bosta stala pred gospodom.

Stopivši v gospodovo sobo, je nagnil Matevž glavo, si razlil po obrazu rahlo milobo, prijel otroka za roko in govoril takole: „Gospod duhovni oča, otročička sem pripeljal! To ubogo otroče, iz krščanskega usmiljenja sem ga vzel k sebi in sedaj ga redim in pasem! (Tomažek, poljubi gospodu roko!) Gospod duhovni oča, tako ga imam rad, prav tako, kakor bi bil moj! In koliko sne, častiti gospod oča! Letošnjo zimo mi je pozobal dva mernika suhih hrušk, tistih sladkih repnic, ki se kakor led tajajo pod zobmi. (No, tista hruška, ki rase takoj za hišo in se naslanja na streho!) In potrl mi je dve četrtinici orehov! Kaj se hoče, kaj se hoče, otrok rad je — in človek ima dobro srce! Tomažek, poljubi gospodu roko!“

Komaj pa sta prišla od gospoda, je spremenil Matevž takoj svoj obraz. Otroka je spodil osorno domov, sam pa jo usekal v gostilno ter ondi zapil polovico tistih tržaških denarjev. Zvečer se je prilomil vinjen pod svojo streho, metal po mizi denarje, kar mu jih je bilo še ostalo, preklinjal vse „Tržačane“ ter končno prilomastil v temno, mokro sobo, kjer je spal Tomažek na plesnivi slami. Z udarci je prebudil spečega otroka ter ga pretepel, da je vedel, „kako se jé kruh zastonj“.

In na peči se je oglasila „ona“ ter kričala: „Le ga, le ga!“

A tudi Tinče se je dvignil v postelji in raztegnil široka svoja usta: „Oča, le ga, le ga!“

To je bilo življenje! In to leto za letom!

Končno je res pričel umirati. V deželo se je bila povrnila pomlad. Po dolini se je vse žarilo pod sončnimi žarki; modra voda se je vila med zeleno livado; po cesti, snežnobeli so podili vozniki svoje vozove, kričali ter čutili v svojih žilah novo življenje.

Na rebri poleg Vrbarjeve hiše pa je ležal Tomažek in same kosti so ga bile. Oslabel je bil, da ga noge več niso nosile. Obsevali so ga sončni žarki ter mu razgrevali tisto malo krvi, ki se mu je pretakala po bolnem telesu. Koprneče se je oziral v dolino, kjer smo skakali mi zdravi otročaji, lovili ribe po potoku ter iskali ščinkovčevih gnezd po vejah. Nihče se ni zmenil zanj. Pod hruško je ležal in stradal in pričakoval zadnjega trenutka. Bogve, ali se je kdaj zavedala uboga ta stvar, kako grozno krivico so mu napravili tisti, ki so ga v pregrešni ljubezni rodili v življenje?

Hodile so mimo vaške ženice.

„Ali te kaj notri boli?“ je povpraševala Maruša Repulja. „Če te kaj notri boli, potem vzemi zdaj pa zdaj šop trave v usta in zveči. Tisto pomaga!“

In šla je mimo!

„Kaj pa glava?“ je zdihovala Mica Zdihovalka. „Tudi ni dobra? Hov, hov! Najbolje bo pač, če umrješ, sirota uboga!“

In šla je mimo!

„Kaj pa želodec?“ je hotela vedeti Marjeta Togotulja. „Ali moreš kaj jesti?“

Ko ji je bolnik povedal, da bi rad, prav rad jedel, če bi kaj imel, je odgovorila dobrovoljno: „No, no, potlej pa še ni tako slabo! Če še ješ, potem še nisi pri koncu!“

In šla je mimo!

Tako jih je prišlo mnogo; vsem se je smilil, a nihče mu ni prinesel koščka kruha, da bi mu potolažil sestradani želodec.

Napočila je jesen in dozorel je sad po vejevju. Nekega dne sem prišel na Vrbarjev vrt, „gledat, kako umira Tržačan“. Sonce je močno pripekalo. Zastokal je pod hruško, da je žejen. Ko je pil iz lončka, se mu je uprlo oko na veje, kjer je visela rumena hruška.

„Ves dan jo že gledam! Ali pasti noče!“ je vzdihnil. V tistem trenutku je potegnil piš in rumeni sad — je cepnil na zeleno travo.

„Daj jo meni! Daj jo meni!“ Proseče je sklenil tanke ročice. Prinesel sem mu hruško. S prestrastno slastjo je zasadil zobe vanjo. Tedaj je prisopel po rebri navzdol Matevž ter imel oprtan koš otave. Takoj je posadil koš na zemljo, planil k bolniku in se zatogotil: „Kaj? Ti mi boš sadje pojedel, lenoba lenobasta!“

Že ga je hotel pretepsti. Takrat pa je prinesel slučaj od nekod čevljarčka Sadarjevega Korla. Kakor sapa je bil pri starem grešniku, ga podrl na tla ter ga po vseh pravilih poštenih pretepov do dobrega premlatil. Potem pa je odšel z zavestjo, da je izvršil zaslužno delo.

Matevž se je ječe vzdignil ter si brisal kri z obraza. Ondi na njivi je kopal Zavratarjev Mihola. „Miholica“ je zastokal, „ali si videl?“

„Vidiš, Matevž,“ je odgovoril oni, „kadar nečem, da bi videl, tedaj ne vidim. Danes ne vidim! Ničesar nisem videl!“

„Pa si vendar kaj slišal?“

„Vidiš, Matevž, kadar nečem, da bi slišal, tedaj tudi ne slišim ne! Danes ne slišim! Prav ničesar nisem slišal!“

In tako Vrbarjev Matevž še tožiti ni mogel, ker Zavratarjev Mihola tisti dan ničesar ni videl niti slišal.

Ponoči potem pa je umrl tržaški Tomažek.

Pesem o sokolu

I

Visoko v gorah se je izplazila Kača, legla v vlažno gobel, se zvila v klopčič in gledala na morje.

Visoko na nebu je sijalo sonce in gore so v sopari dihale v nebo in spodaj so butali valovi v čeri . . .

In v gobeli, v temi, brizgajoč ob kamenje, se je šumno valil potok morju naproti.

Ves v beli peni, siv in močan, se je zarezal v goro in padal v morje, togotno rjoveč.

V trenutku je priletel v gobel, kjer se je zvijala Kača, Sokol z razbitimi prsmi, s krvjo na perutih.

S sunkovitim krikom je padel na zemljo in udarjal s prsmi v onemoglem gnevu ob trdi kamen.

Kača se je prestrašila in se na skrivaj odplazila, vendar je brž spoznala, da bo ptič živel komaj še dve, tri minute.

Splezala je bliže k ranjeni ptici in se ji zagledala naravnost v oči:

„Kaj, umiraš“

„Da, umiram!“ je odvrnil Sokol in globoko vzdihnil. „Prelepo sem živel! — Spoznal sem srečo! — Hrabro sem se boril! . . . Videl sem nebo . . . Ti ga nikdar ne vidiš iz take bližine! Ej, ti si revče! . . .“

„Na, pa kaj je nebo? Pust kraj! . . . Kako naj bi se ondi plazila? Meni je tu lepo . . . toplo in vlažno!“

Tako je Kača odgovorila svobodni ptici in se ji v duši posmehovala zaradi njenih abotnih sanjarij.

In mislila si je tole: „Letaj ali se plazi, vseeno je, konec je isti: v zemljo ležeš in postaneš prah . . .“

Toda drzni Sokol je vztrepetal, se dvignil in premeril gobel s svojim pogledom.

Preko sivega kamenja je pljuskala voda in bilo je zatohlo v temni gobeli; zaudarjalo je po gnilobi.

In tedaj je kriknil Sokol od hrepenenja in bolečine, potem ko je zbral vso svojo moč:

„Oh, ko bi se bil mogel še enkrat dvigniti v nebo! . . . Stisnil bi bil sovražnika k ranjenim prsim in zadušil bi se bil v moji krvi! . . . O, sreča borbe!“

A Kača je pomislila: Prav za prav utegne biti prijetno zgoraj na nebu, ko se Sokolu toliko toži za njim.

In predlagal je svobodni ptici: „Pomakni se tja na rob globeli in vrzi se navzdol. Nemara se ti zavihte peruti in zaživiš še enkrat v svojem prvinskem svetu.“

In vzdrhtel je Sokol, ponosno vzkliknil in plazeč se po mokrem kamenju prišel do prepada.

Prišel je, razprostrl peruti, vzdihnil iz polnih prsi, zažarel z očmi in se zvalil v brezno.

In kotalil se je naglo kakor kamen navzdol po skalah, si lomil peruti in trgal perje . . .

Tedaj ga je zgrabil val potoka, umil njegovo kri, ga zagrnil s penami in odbrzel z njim v morje.

In valovi morja so z otožnim šumom pljuskali ob kamenje . . . A na morski gladini ni bilo videti trupla ptice . . .

II

Ležeč v gobeli, je Kača dolgo razmišljala o smrti ptice, o hrepenenju po nebu.

In zagledala se je v daljavo, ki večno vabi oči in vzbuja sanje o sreči.

„Kaj neki je videl on, pokojni Sokol, v tej brezdanji in neskončni pustinji? Čemu taki, kakor je on, mučijo svojo dušo z ljubeznijo do letanja po nebu? Kaj neki se jim tam razodeva? Tudi jaz bi mogla vse to spoznati, če bi vsaj za malo zletela v nebo!“

Tako je rekla in — storila. Zasukala se je kakor prstan in se potlej vrgla kvišku, da je zableščala kakor svetel trak.

Kdor je rojen za plazilca, ta ne more letati. Pozabila je na to, padla na kamen, vendar se ni ubila, celo nasmejala se je na ves glas:

„V tem je torej vsa prelest takih poletov v nebo! V tem, da padeš na tla! Smešni so ti ptiči! Ne poznajo zemlje, žalujejo na nji in hrepene visoko v nebo, iskaje življenja v soparni puščavi. Tam je vse pusto. Tam je mnogo svetlobe, a nič hrane in nikjer opore živemu telesu. Čemu ta ponos? Čemu njihovi očitki? Mar zato, da zadržujejo z njimi brezumnost svojih hrepenenj in svojo nesposobnost za življenjska dejanja? Smešni ptiči! Toda posmihal se ne dam prevarati od njihovih besed. Sama sem vse spoznala. Videla sem nebo . . . Zletela sem nanj in ga izmerila, spoznala sem padec, vendar se nisem razbila in zdaj še tem trdneje verujem vase. Naj le tisti, ki ne morejo ljubiti zemlje, žive v svojih obmamah! Jaz sem spoznala resnico. Nič več ne verjamem njihovim očitkom. Zemeljsko bitje sem in od zemlje živim!“

In zvila se je v klopčič na kamnu in bila ponosna nase.

Bleščalo se je morje v jasni svetlobi in valovi so togotno pljuskali ob obrežje.

V njihovem levjem rjovenju je donela pesem o ponosnem ptiču, drhtele so čeri od njih udarcev, drgetalo je nebo od gneva pesmi:

„Brezumju hrabrih pojemo slavo!

Brezumju hrabrih — to je modrost življenja. O, smeli Sokol! V boju s sovragi ti je iztekla kri . . . Toda pride čas — in kaplje tvoje vroče krvi bodo kakor iskre vzplamtele v mraku življenja in mnogo drznih ptic se bo vžgalo od brezumne žeje po svobodi in luči!

Kaj zato, če si umrl! . . . V pesmi drznih in močnih po duhu ostaneš vsekakor živ vzor, klic posameznim k svobodi in luči!

Brezumnemu hrabrih pojemo pesem!“

Molči sinja daljava morja, strastno pojoč udarjajo valovi v pesek in jaz molčim in gledam daleč na morje. Na vodi je čedalje več odsvitov mesečine . . .

KOLEDAR

Sobota, 22. september: Tomaž Vil.
Nedelja, 23. september: Linus
Ponedeljek, 24. september: Rupert
Torek, 25. september: Kamil in tovariši

SPOMINSKI DNEVI

22. 9. 1846 — Rojen Svetozar Markovič, srbski pisatelj, pionir napredne družbene miselnosti — 1862 — V Ameriki so odpravili suženjstvo.

23. 9. 1900 — I. svetovni sindikalni kongres v Parizu.

24. 9. 1943 — Začetek velike nemške ofenzive proti primorskim partizanom — 1945 — V Trstu in Julijski Krajini je stavkalo 200.000 delavcev.

25. 9. 1865 — Rojen skladatelj Ignacij Hladnik 1906 — Rojen sovjetski skladatelj Dimitrij Šoštakovič.

ZGORNJA VESCA

Pred kratkim smo pokopali Jerovčičevo mater. Zavratna bolezen ji je pretrgala 57 let staro nit življenja. Bila je svojemu dobremu možu skrbna in dobra žena, ravno taka mati pa tudi svojim otrokom. Delu je zmeraj bila kos, a par let je bilo opaziti pomanjkanje moči. Želimo ji večni mir, ostalim pa naše sožalje.

Drugače smo zdravi po večini, radi pretega pa tako več ali manj vse boleha na kmetih. Kakor močno spimo, nas naš mizar Majar na svoji lepi višini le zbuja iz tako potrebnega spanja. „Instrument", s katerim preganja jazbece iz turščice in srne iz ajde, poznamo že po slavnem glasu. Če bi ga ne imeli drugače radi in bi se nam ne smilil, ko celo življenje hoče delati za dva in se revež celo ponoči ubija z divjačino, bi se že davno maščevali nad njim. In tudi jazbeci in srne že davno vedo, da Majarjev instrument ne strelja in ubija ali tepe; pa tudi to vedo, da Majar ne stoji prav celo noč ob njivah, zato znajo prav modro izrabiti čas. V grmovju pričakujejo, kdaj utihne glas njegovega instrumenta, potem vedo, da je Majar šel v posteljo. Zdaj pa na delo, reče izkušena divjačina svojim mladim, ker Majar bo kmalu spet tukaj. In tako mora Majar spoznati, da je njegova njiva vedno „zastražena", da ima izvrstne „sodelavce".

Svetovali smo mu, naj zahteva od lovcev odškodnino, ki mu jo lahko dajo, ko se divjačina tako dobro počuti na njegovih njivah, pa pravi, da lovci nič ne dajo, da je vse zastonj. Zdaj pač vidimo, da se ga lovci prav toliko bojijo kot jazbeci in srne in druga divjačina. Vsi dobro vedo, da Majarjev instrument ne strelja, tepe ali ubija. Kljub temu pa svetujemo našim lovcem: Napravite red, da bo Majar spati mogel in mi ž njim vred. Če še enkrat zaslišimo njegov instrument, bo hudo za vas, maščevali se bomo nad vami mi Gorjanci. Torej: red pokonci, drugače bomo mi pokonci.

REBERCA

Delavec Egidij Mokina je s svojim kolesom tako nesrečno padel, da je izgubil zavest. Zlomil si je desno ključnico in poleg tega je zadobil še celo vrsto manjših poškodb.

Po naši zemlji

Tako sodijo o Miklovi Zali

Čeprav je od prireditve v Svatnah poteklo že več kot teden dni, je po vseh naših vaseh še mnogo slišati o velikem kulturnem doživetju v rojstni vasi Miklove Zale. Prav tako pa so pogosta tudi vprašanja, kdaj bodo Šentjakobčani spet igrali. To veliko zanimanje je pač dokaz, da je naše ljudstvo pravilno razumelo pomen Miklove Zale.

Povsod pa izražajo ljudje tudi zahvalo vsem tistim, ki so s svojo pomočjo omogočili uspešni potek prireditve. Tako je prejelo Slovensko prosvetno društvo „Rož" v Št. Jakobu oziroma režiser igre Šimen Martinjak že več pisem, iz katerih je razvidno mnenje ljudstva o letošnji uprizoritvi „Miklova Zala na zgodovinskih tleh". Tudi iz Bilčovsa je prejel Šimen pismo, ki ga tukaj objavljamo:

Predragi Šiman!

Ne morem preko tega, moram Ti pisati tele vrstice.

Bil sem namreč v soboto, 8. 9. t. l. v Svatnah, da bi prisostvoval lepi prireditvi, igri Miklova Zala. Že petič sem jo tokrat gledal in zmiraj je človeku tako toplo pri srcu, ko gledaš vse odigravanje res tudi s srcem.

Zelo sem se veselil dneva, ko bomo to našo igro videli na zgodovinskih tleh.

Naša skupina iz Bilčovsa je štela 50 oseb z avtobusom in še več kot toliko jih je šlo od nas peš ali s kolesi. Pa reči moramo, da nam ni bilo žal. Vse je bilo tako dobro premišljeno urejeno, da se je vsak čudil požrtvovalnemu delu za priprave. Vsem, ki so sodelovali pri pripravah, kakor tudi rediteljem in prav posebno pa igralcem gre zares vse priznanje in pohvala.

Vem, koliko truda in potrpljenja je zvezano s tako veliko prireditvijo, pa tudi vem, da končno vsa teža bremena pride dostikrat na onega, ki je celo zamisel sprožil in se za dosego cilja dal tudi z vsemi svojimi zmožnostmi na razpolago. Zato pač vsem, posebno pa Tebi k res lepemu uspehu prav iz srca čestitam ter se za veliki trud v imenu vsega zavednega koroškega ljudstva prav lepo zahvalim.

Dokler bo duh Zale iz Svaten živel med nami, tako dolgo bo tudi naš narod živel na svojih domačih tleh.

Tudi šentjakobskemu prosvetnemu društvu vse priznanje za veliko požrtvovalnost z željo, da ta agilnost požene globoke korenine med vsemi člani.

S takim enotnim delom si bomo lahko prisvojili mnogo uspehov za naš narodni procvit in obstoj. To bo pa tudi živ in trajen spomenik naši „Miklovi Zali".

Prav iskreno pozdravljen!

J. Ogris.

SPODNJE DOBJE

17-letni sodarski učenec Jože Kunčič iz Spodnjega Dobja je spravil pri delu svojo levo roko v neko stružnico in si prizadel hude poškodbe.

Bežen obisk pri Šimenu Grosu

Tako malo pridem v domači okolič tov. Grosa, mogoče na leto enkrat, dvakrat, da se mi zdi njegova lepa, pod goro položena, razsežna domačija v Št. Jakobu pri Velikovcu kot nekak naš otok v dolgi in široki zeleni dolini, ki se vleče iz smeri Encelne vesi, iz bogatega grebinjskega polja, proti Potoku ob Dravi.

Doktor Petek, zdravnik v Velikovcu, strasten zasebni geolog in zgodovinar, je nekoč dejal, da je tekla tod v prazgodovini Krka in da je pravzaprav šele ledeniška reka izdolbla dolino, v kateri se nahaja par posestev (med njimi tudi Grosovo) z razsežnimi in ravnimi polji. Na njihovem vzhodu dolga valovita, prijetno zelena veriga holmov Vašinjske gore, na zapadu nekoliko vzvišeno gozdnata Brezjanska ravnica.

Tako dolgo že nisem bil pri Grosu, da sem moral tokrat celo vprašati, kako se imenuje avtobusna postaja za Grosovo domačijo, ko sem te dni šel na obisk k Šimenu. Prav prijetno sem bil iznenaden, čeprav sem se prav grdo premetaval v avtobusu iz Velikovca po neštetih vijugah in klancih najprej proti Grebinju in potem proti Rudi, ko sem izstopil na postaji z za Nemca mogoče tuje zvenečim, zame vendar tako domačim imenom „Ceokri" in ko sem čul tu vsepovsod le našo slovensko govorico. Po široki, s traktorjem razorani hladni gozdni poti pridem v dolino k samotni kmetiji: p r i G r o s u. Bilo je opoldne in gospodar mi prihiti, ves vase zatopljen, poten in sklonjene glave po klancu nasproti. Namenjen je bil v gozd, da pripravi les, katerega je prodal, da si kupi stroj za obdelovanje njiv. Polja in njive doslej našim slovenskim kmetom niso nudile toliko dohodkov, da bi si zamogli nabaviti iz poljedelskega izkupička drage poljedelske stroje.

Vsedeva se na senčno klop pred hišo. „Volitve v kmetijsko zbornico, da," povzame Gros, „ljudstvo vseh strank v naših vaseh pa je vsled stalnega slabšanja gospodarskih razmer tako otopelo, da ga ne zanima nič več. Izgubilo je vero, da bi mu mogle doslej vladajoče stranke na kakršen koli način pomagati." In stari idealist, tovariš Gros, ki se je toliko prizadeval in boril, mi je posledice nenehnega slabšanja gospodarskega položaja pokazal na lastni „koži": v veliko sobo v hiši se je vdrl te dni strop prav nad mizo, za katero se mnogoštevilna družina vsak dan vsede k zajtrku, kosilu in večerji. Čeprav proda tov. Gros dnevno 50 litrov mleka v mesto, izkupiček iz tega ne zadostuje za popravila. Bit' starega, nesebičnega kmeta — idealista, ki ne vpraša več, koliko se to bolj izplača, koliko ono, pa prevzame Grosa vsega, ko začne s posebnim bleskom v očeh pripovedovati, v koliko je bila ta sorta pšenice lepša, v koliko ona, kako so mu rodile razne, stare vrste krompirja, kako je obvladal tehniko molže, ko se je že kot zrel mož vrnil iz Amerike in kako je takrat tekmoval v tem poslu z gospodinjo, ki ga zdaj kljub rahlemu zdravju nadkriljuje.

Šele hčerka, ki je morala hitro na njivo, je iztrgala očeta iz zamaknjenosti njegovega gospodarskega pripovedovanja. Da je prišla v razgovor tudi prireditev Miklove Zale v Št. Jakobu, kamor je dospel tudi Gros s svojim „žipom" in kamor je prišlo deloma tudi po njegovem prizadevanju in posrednem prizadevanju njegove družine iz Št. Petra na Vašinjah okrog 40 ljudi, se razume samo po sebi.

In dalje pripoveduje moj gostitelj o svojih nekdanjih skrivnih nočnih sestankih za dosego ljudskih pravic v gozdovih za Celovcem v letih pred zadnjo vojno in o svojih diskusijah ter brezuspešnih besednih bojih s sedanjim prezidentom deželne kmetijske zbornice, Gruberjem.

In končno si tudi kljub nujnemu delu v gozdu ni dal vzeti, da ne bi me bil spremil pol ure daleč na avtobusno postajo. Pri tem pa so v njem oživeli spomini na prelepe nedavne, pred mesecem izvršene vožnje z „žipom", ko je skupno s Kačnikom iz Škocijana vozil slovenske ženitovanjske goste s Klopinjskega in Zablaškega jezera v daljnje pliberške hribe, k Gutovniku v Šmarjeti nad Pliberkom. Nepozabna mu je slika šmarjeških trdnih, starodavnih gorskih kmečkih hiš, stanovanjskih in gospodarskih poslopij, zgrajenih v tako prikupnem, domačem planinskem slogu — — — . In kakor nam vsem, ki smo iz ljudstva in živimo ž njim, je pač tudi tovarišu Grosu ohcet poleg rojstva in smrti oni mejnik v življenju njegovih bližnjih, ki mu ostane vse njegovo življenje v spominu.

France V e r n i k.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

F. S. Finžgar:

Dekla Ančka

(17. nadaljevanje)

Ančka je odstopila nekaj korakov, se stisnila k steni in začela bridko jokati.

Županiku je šinila v glavo misel, ki se je je ustrašil. Naslonil se je ob mizo, nemo slonel nekaj časa, nato začel hoditi s trdimi koraki po sobi. Razburil se je tako, ne od jeze, ampak od grenkega spoznanja, da si ni upal govoriti. Ančka je stala ob steni kakor kip in si zakrivala lice z rokami.

Po dolgem molku se je župnik umiril. Stopil je pred Ančko in prosil z mehkim glasom:

„Dekle, lepo te prosim, reci, da ni res, kar sem sedajle slutil!"

Ančka je odgovorila. Tak glas ima človek, ki vidi pred seboj obup in nič rešnje poti:

„Res je! V ponedeljek mi je povedal zdravnik."

Župnik se je okrenil in začel vnovič hoditi gor in dol.

„In sedaj, otrok moj nesrečni? Kaj misliš? je obstal pred njo in jo motril.

„Za njim pojdem v Ameriko."

„V Ameriko," je ponovil zategnjeno župnik in premišljal. „Nikar, Ančka!"

„Tu umrjem od sramote in žalosti in mater — mater umorim."

Ančka si je spet zakrila obraz in jecala bolestne vzklike:

„Mati, moja uboga mati!"

Župniku se je trgalo srce. Prehodil je sobo, sedel nato k mizi in ji ponudil stol.

„Hude so te reči in tako žalostne, da bi jokal, ko bi mi ne bilo življenje že izpilo vseh solza."

„Ko bi bila vas poslušala, ne bi bilo tega!"

„Mene?"

„Saj ste mi tako modro rekli: Beži — beži! In samo enkrat nisem bežala."

„Ne govoriva o tem! Pokora je težka, ker je ljubezen božja velika. Povej mi, ali kdo ve o tem?"

„Nihče, samo vi. Nikar me ne pogubite! Strašno sem se vojskovala, preden sem se odločila, da vam razodenem in prosim sveta."

„Ančka, krstil sem te, za sveto obhajilo pripravil, poznam te bolje nego ti sama sebe — pa bi te pogubljal?"

„Oh, vsak me bo!"

„Ančka, pretrpi! Svet pa sodi in obsoja — in bo zato tudi sojen. — Torej v Ameriko, praviš bi šla, za Janezom?"

„Da bi se poročila."

„In oče, mati, ali bosta dovolila."

„Pregovorite ju!"

Župnik se je spet zamislil.

„In Janez?" je nenadoma vprašal.

Ančka je gledala predse s kalnimi očmi in ni vedela odgovora.

„Ali si mu to povedala? Ali si mu pisala?"

„Nisem. Bila sem tako drzna, odpustite mi, da sem sklenila vas prositi za to."

„Bodi!" je rekel župnik po kratkem molku.

Ančka se je nagnila hitro preko mize in poljubila župniku roko:

„Sam Bog vam plačaj!"

„Pojdi, otrok nesrečni! Potrpi voljno vse bridkosti, trpljenje ti bo rodilo blagoslov!"

Ko so se zaprla vrata za Ančko, je župnik hodil dolgo po sobi. Siva glava mu je klonila na prsi. Vse revno življenje, vse tiho in pritajeno trpljejne človeške revščine in slabosti je šlo mimo njega, vsa zloba sveta se mu je režala v spomin. Bil je truden in žalosten.

Mrmral je:

„Videl sem cedre na Libanonu — videl sem jih — in so padle . . ."

Slednjič je obstal pred velikim razpelom, dvignil glavo in rekel:

„In tisti, ki imajo desetero brun v očesu, bodo izdirali tej sirotici pezdir —"

Odločno je sedel k mizi. Pero je začelo drseti po beli poli, ko je pisal dolgo pismo v Ameriko.

XV.

Mokarja sta bila vabljena v svate. Miha seveda naj bi ju vozil. Zato se je utaboril v soboto pred svatbenim ponedeljkom na predrju in se lotil konjske opreme. Sonce je sijalo tako gorko, da je od ledenih sveč teklo. Miha je sedel sredi jermenja in zapon ter ponosno in hudo zadovoljno likal in gladil.

In je prišla mimo Ančka in se začudila.

„Hej, Miha, kako se vse lesketa!"

Veliki hlapec je obrnil medeni plošček na komatu proti soncu, da je skakal ‚zajček' po zidu.

„Poglej se vanj! Kakor zrcalo je."

„Zares. Niti Janez ni bolje napravil."

Miha se je ozrl izpod čela na Ančko. Lice se mu je za hip zresnilo.

„O, Janez je bil kavelj! — Kdo bo pa vaju vozil, Ančka?"

„Bog ve kdo. Taki bajtarji se bomo vozili, kajne? Ali pa boš ti?"

„Ne bom," je rekel Miha naglo, kakor bi odrezal in začel spet drgniti po opremi.

„Nevoščljivost," se je nasmehnila Ančka.

Miha je spet prenehal in dvignil glavo.

„Pa naj bo, kaj bi lagal! Norec sem bil, Ančka, velik norec. Sram me je. Ko bi ne bil tak, bi bilo morda drugače."

Miha je upiral oči v Ančko, da se je ozrla proč. Skomizgnila je z rameni in ni nič odgovorila. Miha je nadaljeval:

„Le skomizgaj! Ampak vem, da bi bilo drugače, ko bi bil imel pamet. Ali resnica je ta, da še nista mož in žena."

Ančka se je naglo obrnila proti njemu.

STROJI V GOZDU

Razvoj proizvodnih sil in večje potrebe po lesu zahtevajo boljših postopkov pri oskrbi z lesom.

V deželi, ki ima gozdove, zavzema lesno gospodarstvo važno mesto v sodobnem izkoriščanju gozdnega bogastva. Les je osnovna oblika gradbenega materiala, ki se uporablja v industriji, prevozništvu, poljedelstvu. Les je surovina za raznovrstne stvari v kemični industriji.

Iz lesa delajo predmete široke potrošnje, papir, ki je temelj naše kulture. Živilska industrija proizvaja iz odpadkov lesa sladkor in alkohol, končno je pa les tudi izvozno blago.

Lesno-predelovalna industrija ima danes povsod vse pogoje za svoj razvoj in zboljšanje v okviru sodobne tehnike. Mehanizacija predelave lesa je uvedena skoraj v vseh deželah. Zastarele strojne naprave nadomeščajo z novimi. Glavna skrb vsakega podjetja je v tem, da uvede prehod na avtomatizacijo proizvodnega postopka.

Takemu razvoju lesne industrije mora slediti tudi njena oskrba s surovinami, t. j. s pripravo in prevozom lesa iz gozda.

Da se vskladi dobava lesa s potrebami, je nujno skrbeti za brezhibni potek gozdnih del. Preprosta tehnika sekanja gozdov s sekiro in ročno žago je nalagala delavcu težko delo in je imela večinoma sezonski značaj. Zato zavzema sedaj stroj vidno mesto v gozdu in tako ustvarja mehanizacija oskrbe z lesom posebno vrsto industrije. Za podiranje in žaganje dreves se uporabljajo električne žage različnih velikosti in oblik. Sedaj n. pr. uporabljajo pri sečnji gozdov električno žago, ki je težka 21 do 22 kilogramov.

Takšno žago upravljata dva delavca — strojnik in njegov pomočnik. Druga električna žaga, ki verjetno izpodrine prvo, tehta samo 8 kilogramov in z njo lahko dela en delavec, ker ima žaga tudi lok. Majhna teža je dosežena s tem, da so uporabili električni motor zvišane frekvence (200 period na sekundo, namesto običajne 50 na sek.). S to žago se lahko dnevno, t. j. v 24 urah pripravi 25% več lesa, ker je žaga lahka in okretna.

Cevni lok žage drži njeno tenko ploščo, po kateri teče veriga z dvojno vrsto zob, rezilnih in čistilnih. Žaga z lahkoto prodira v les in odreže 30centimetrsko drevo v 30 sekundah, pri širini zareze (utora) 4 milimetrov.

Je pa še ena žaga lahke izvedbe, ki jo upravlja en sam delavec in dopušča žaganje dreves večjega premera in v različnih smereh.

Električni tok za te vrste žag proizvajajo „potujoče" električne centrale, ki so posebno zgrajene za elektrifikacijo gozdne industrije. — Poleg električnih žag se pogostoma uporabljajo strojne žage z motorji z notranjim zgorevanjem.

Žago upravljata strojnik in njegov pomočnik; — usmrejanje padajočega drevesa pa vodita eden ali dva delavca. Strojne žage se priporoča uporabljati pri podiranju ali žaganju debel s premerom 20 centimetrov ali več. Tenka drevesa je bolje žagati z ročno žago, ker se doseže hitrejše kretanje delavcev in s tem večji delovni učinek. Ako se drevo pred žaganjem podseka s sekiro za četrtino njegove debeline, se lahko z ročno žago podre drevo premera 35 do 37 centimetrov. — Potem ko je drevo že na tleh, posekajo deblu veje in ga razžagajo na določene kose. Od načina prevoza zavisi ali žagajo debla na kraju sečnje, ali po prevozu debel na skladišča. Običajno se prevaža les na skladišča s traktorji, in sicer na več načinov: 1. tako, da so debla dvignjena v zrak, 2. da vleče deblo prikolica, ali 3. da vleče debla traktor brez prikolice. Nadaljnji prevoz lesa iz skladišč se vrši po mreži različnih cest, s katerimi so prepletena področja gozdnih površin.

Glavna oblika strojnega transporta lesa je ozkotirna železnica s parno ali motorno lokomotivo. — Ta način prevoza jamči za celoletno oskrbo z lesom. Druga oblika prevoza je viseča železnica z eno tračnico.

V hribovitih krajih je najbolje prevažati les z žičnicami. V področjih s trajno zimo se dobro obnesejo ledene ceste za traktorje.

Glavna prednost visečih železnic z eno tračnico je v tem, da gradnje niso odvisne od terenskih razmer. Take železnice se lahko namestijo na močvirjih, na valovitem terenu in pri tem odpadejo skoraj vsa zemeljska dela. Spodnji ustroj je iz lesa, tir ima eno tračnico. Kot prevozno sredstvo se uporablja poseben motorni vagon.

Za prevoz lesa prihajajo v poštev lokomotive, motorni vagoni in podobni stroji posebnih oblik.

Med njimi je potrebno omeniti motorni vagon s plinskim motorjem in parne traktorje. Te vrste pogonskih strojev dovoljujejo prihraniti tekoče gorivo in v veliki meri izkoristiti odpadke lesa.

Traktorji so zaposleni v gozdu vse leto. Poleti izvažajo les po navadnih cestah, pozimi se lahko poslužujejo ledenih cest. Avtomobile uporabljajo pri izvozu lesa le tam, kjer imajo dobre ceste in to tudi v teku celega leta. V ta namen lahko rabi cesta z lesenimi tračnicami.

Oskrba z lesom se pretvarja sedaj v mehanizirano industrijsko panogo in stroji prihajajo v gozdove, da nadomestijo delo sekir, ročnih žag in ostalih primitivnih orodij.

Nakladanje in razkladanje lesa se vrši s pomočjo dvigalnih naprav lahke izvedbe.

Novejša oblika dvigalne naprave za nakladanje hlodov obstoji v tem, da dviga hlode s tal in jih nalaga naravnost na vagon do potrebne transportne višine. Vsako leto bodo prihajali v gozdove raznovrstni stroji novejših oblik, namreč veliki traktorji, buldoženji, gibljive električne centrale, električne žage, naprave za razkladanje in nakladanje, oprema delavnic, železniški material in druge naprave.

Tedaj bo oskrba z lesom postavljena na „tekoči trak" gozdnih prometnih zvez, ker je les gospodarstvu države potreben kot kruh, kovina ali premog. Tovarne, električne centrale, kulturni domovi, šole, stanovanjske hiše ter rudniki, transport, ladjedelnice, kemična industrija in mnogo drugih ustanov stalno potrebujejo les za nove gradnje, produkcijo in tekoča popravila.

Ali je mogoč umor v hipnotičnem stanju?

Ali je mogoče napeljati hipnotiziranega človeka, da izvrši zločin? O tem vprašanju so strokovnjaki pred desetletji še zelo veliko razpravljati. Mišljenja psihiatrov so bila kaj različna, a med laiki je prevladalo mnenje, da je nemogoče prisiliti hipnotiziranega človeka, da bi v hipnotičnem stanju napravil nekaj, kar se upira njegovi morali. Med tem časom pa je dr. Herman Rajstrup, šef oddelka za duševne bolezni v Kopenhagnu, delal poizkuse, na podlagi katerih je hotel dokazati, da je tak umor vendarle mogoč.

Dr. Rajstrup je imel nedavno predavanje o rezultatih, ki jih je dosegel z nekim medijem. On trdi, da je tega medija v hipnotičnem stanju prisilil, da je izvršil vnaprej zamišljen zločin. Da bi poslušalcem pokazal, kako je bil zločin stvarno izveden (seveda samo v poučne svrhe), je prikazal film, v katerem je viden ves potek z vsemi podrobnostmi tega zanimivega eksperimenta. Zločin, ki ga naj izvrši njegov medij, je bil zelo težak umor. Hipnotizirana žena je dobila revolver in je streljala na osebo, ki jo je morala ubiti. V samokresu je bil slep naboj, tako da se stvarno ni nič zgodilo. Toda hipnotizirana žena je bila prepričana, da je z nabojem, ki ga je izstrelila, umorila svojo žrtev.

Vse podrobnosti umora so snemali. Nobeden od poslušalcev tega zanimivega predavanja ni mogel občutiti, da je to samo igra. Vendar so nekateri člani Društva psihiatrov po končanem filmu iznesli svoje pripombe. Oni namreč menijo, da bi se medij vsekakor drugače obnašal, če ne bi vnaprej vedel, da se zdravniku lahko brezpogojno zaupa, kadar gre za eksperiment. Toda dr. Rajstrup to odklanja in trdi, da žena ni imela pojma, da se je bodo poslužili za eksperiment. Nič ni vedela o tem, kaj ji bo v hipnotičnem stanju odrejeno. Prav tako ni vedela, da je bil v samokresu slepi naboj in zato svoje akcije ni mogla smatrati za golo igračkanje. Resnično, ko se je prebudila, se ni ničesar spominjala. Pod neodoljivo močjo hipnotične sugestije se je podredila volji, ki ji je bila ukazana, brez kakršnega koli udejstvovanja svoje volje. Niti pozneje ni zvedela za to, kar je v hipnotičnem stanju storila.

„Torej si ti tudi tak? Vsi ste taki, kar zeleni od zavisti. Le čakajte, naredim vam jo, ki se vam ne zdi. Uidem vam vsem izpred oči, v Ameriko, za njim, nalašč. Zakaj to je že od sile."

Miha je poslušal Ančkino grožnjo in silno se je zbal.

„Ančka," je začel preplašeno, kakor človek, ki zve žalostno novico.

Ančka je pa zamahnila z roko, se obrnila in odšla.

Prav tedaj je prišla župnikova dekla.

„Ančka, brž h gospodu!" je rekla zapovedujoče.

Ančka je zardela. Miha se je oglasil izpred hleva in klical dekli: „Mar gre za oklice, da je taka zadrega?"

„Kar koli, nič ne vem. Rečeno je tako in tako sem opravila. Le koj, Ančka!"

Dekla jo je za hip počakala in se pogovarjala z Mihom, ki je postal nenadoma slabe volje. Nato sta odšli proti fari.

Vso pot se je Ančka šalila z deklo, da ji je zakrivala razburjenost. Ko pa je potrkala pri župniku, se ji je začela tresti roka in je čutila, da ji stopajo potne kaplje na čelo.

„Janez je že odpisal!" je odgovoril župnik na njen pozdrav.

„Ni mogoče," se je začudila.

„Brzojavil je in zato je mogoče."

„Brzojavil? Prosim, kaj?"

„Da takoj odrini."

Ančki so stopile solze v oči.

„In nikomur ne povej! To se pravi menda: kar noč naj te vzame."

„Kako je dober!" je polglasno izrekla misel, ki je ni nameravala izpovedati.

Opozorilo čitateljem

Povest F. S. Finžgarja „Dekla Ančka", ki je med čitatelji našega lista vzbudila veliko zanimanja, se bliža koncu. Tudi pri izbiri novega podlistka nas je vodilo prizadevanje, da zadostimo željam čitateljev. Ker pa je prav zadnje čase ponovno in bolj kot kdaj koli prej zaživela med našim ljudstvom podoba junaške Rožanke Zalike, smo se odločili, da začnemo v našem listu ponatiskovati Sketovo povest

MIKLOVA ZALA

Prepričani smo, da bodo s tem izpolnjene tisočere želje, to še tem bolj, ko je postala knjiga „Miklova Zala" v naših krajih že prava redkost.

„Poštenjak, kakor sem rekel. Domeni se doma in si priskrbi vse za pot!"

„Jutri grem domov."

„Za pot si vzemi od njegovega, tudi to je pristavil."

„Bog plačaj, gospod župnik!"

„Ančka, trpi vdano in obrni to pokoro."

Župnik ji je segel v roko in bridkost mu je gledala iz oči, ko je zrl na dekle.

„Odpustite!" je jecljala in zaprla vrata.

Ančka je šla takoj drugi dan domov. Na srečo je bila nedelja, da ni vzbudilo pri Mokarjevih nikakega suma. Zakaj le s težavo se je umikala radovednosti poslov in mame, ki so hoteli izvedeti, čemu je bila klicana v župnišče.

Preden je šla do staršev, je razmišljala vso noč, ves dan, celo v cerkvi je bili vsa zbegana, kaj in kako bi pregovorila mater. Sodila je, da je nabrala toliko vzrokov, da ni misliti na odpor. Vse je še enkrat potoma preudarila in uredila v mislih. Nobene laži si ni pripravila za izgovor, ali vendar je čutila, da bo vse to govorjenje ena sama velika laž pred materjo, ki ji ni še nikdar ničesar utajila. Zamislila se je nazaj na vsa težka pota, ki jih je rodil greh, in vse je bilo kakor veriga, ki jo je oklepala in mučila — in nič še ni videla konca.

Doma ni takoj izdala svojega načrta. Govorili so vsakdanjosti, poigrala se je z mlajšimi sestricami in jih ljubkovala. V posteljicah jih je božala, prekriževala in jim pripovedovala pravljice. Ko so mali potihnili in zaspali, je spoznala, da je prišla ura. Hipoma je preletela njena misel še enkrat ves načrt. „Dobro je, takole začnem." Toda ni tako začela. Vse se ji je razdrobilo in razplahnilo, samo ena edina misel je ostala, ki je izzvenela takoj v prvi stavek:

„V Ameriko pojdem!"

Oče je vstal s klopi, se oprl s pestmi ob mizo in gledal na hčer; mati je tlesknila z rokami, jih sklenila in vzdihovala.

(Dalje)

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Nedelja, 23. september:

7.15 do 7.45 Duhovni nagovor — Reportaža z „Miklove Zale" v Svatnah — 8.10 Kmečka oddaja — 11.50 Zabavna glasba — 13.00 Pozdrav za mesto in deželo.

Ponedeljek, 24. september:

6.10 Jutranja godba — 7.15 Pestra godba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 14.30 do 15.00 Poročila — Iz svetovne literature — 16.00 Pevska ura — 17.10 Popoldanski koncert.

Torek, 25. september:

5.50 Pet minut za kmetijstvo - 7.15 Pestra godba — 8.15 Kaj kuham danes — 8.30 Pozdrav zate — 11.54 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Poročila — Zdravniško predavanje — Komorna glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 do 18.55 Jezikovni paberki iz Koroške — 19.00 Pogled v svet.

RADIO SLOVENIJA

Nedelja, 23. september:

6.30 Jutranji pozdrav — 9.30 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije — 11.00 Zunanje-politični feliton — 11.15 Reportaža s folklornega festivala v Opatiji — 12.00 Pojo najboljši zbori — 13.00 Pol ure za pionirje in cicibane — 13.30 Želeli ste — poslušajte! — 15.50 Pogovor s poslušalci — 16.50 Kmetijski nasveti — 17.00 Pogovor s poslušalci — 16.50 Kmetijski nasveti — 17.00 Narodne pesmi pojo zbori, solisti in ansambli — 18.00 Uganite kaj igramo!

RADIO SCHMIDT
„hiša malega človeka"
Radio-aparati za vsakogar - (obroki po dogovoru) - elektro material, žarnice za domačo uporabo in prodajo - Moderna reparaturna delavnica - Študijo za snemanje na plošče.
Celovec, Bahnhofstrasse 22, Tel. 28-46

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC
Carinthia
Od 21. do 24. septembra:
„Eva erbt das Paradies"
dne 23. septembra ob 12. in 14. uri predstava za otroke:
„Hans im Glück"
Od 25. do 27. septembra:
„Ball im Savoy"

Peterhof
Od 21. do 27. septembra:
„Das kalte Herz" (barvni film)
dne 23. septembra ob 10. in 14. uri posebne predstave:
„Paradies auf Erden"

KRIVA VRBA
Od 22. do 23. septembra:
„Grosstadtnacht"

VELIKOVEC
Od 21. do 23. septembra:
„Die heilige Trommel" (barvni film)
Od 24. do 25. septembra:
„Flitterwochen mit Hindernissen"

VRBA
Od 21. do 23. septembra:
„Der Fünfminutenvater"
Od 24. do 25. septembra:
„Die Forsyte-Saga" (barvni film)

Torbe za dame, v usnju in NYLON kakor potne torbe, aktovke, kovčke, nahrbtnike in denarnice pri
LEDERWAREN
MARKETZ
Celovec, Bahnhofstrasse 16 (Burg)
Lastna izdelava in reparaturna delavnica

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega

g. Ernsta Janacha

gostilničarja in kinoposestnika

izrekamo prisrčno zahvalo za sočustvovanje.

Posebna zahvala velja požarni brambi, pevskim zborom Št. Jakob in Podgorje kakor tudi godbi.

Št. Jakob v R., 19. 9. 1951.

Zaostali.